

Hoe God bij de Angelen en de Oeveren verscheen.

In navolging van hun verre voorzaten beleefden de Angelen en de Oeveren uit de nederzettingen Angelslo en Den Oever, beide gelegen op een uitloper van de Hondsrug op de grens van het zand en het veen, in het jaar 772 in hun geloofsleven vooral de voortdurende strijd tussen het licht en de duisternis.

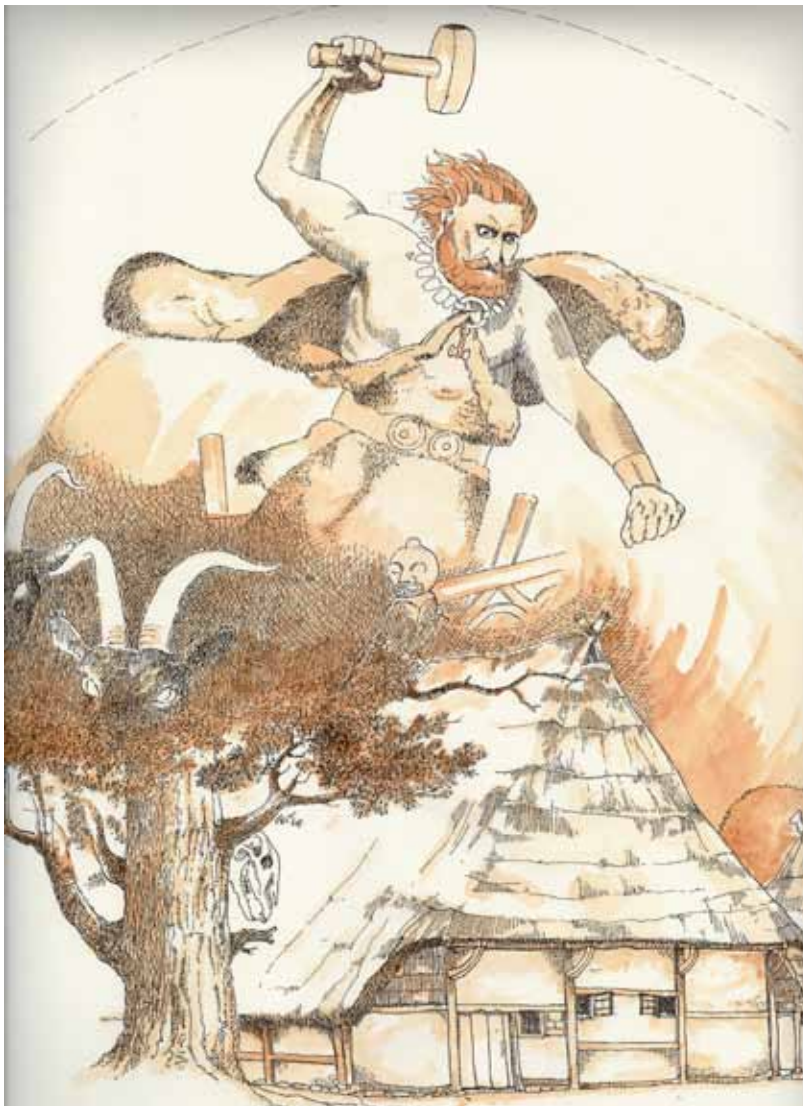

Links: Detailkaart met de nederzettingen Angelslo en Den Oever

Rechts: Tekening van de boerderij van het geslacht Angelen (Tekening: Herman Schuur)

Zoveel vreugde als hun de helle, lichte dag bracht, zo bang stemde hen de nacht. Alle weldaden in het leven werden door hen toegeschreven aan licht en warmte, die zij verbonden aan hemelse machten, terwijl al het boze en het slechte in het rijk van de duisternis werd geplaatst. Voor de Angelen en de Oeveren ving het jaar aan tijdens het Midwinterfeest, de tijd van de zonnewende. Het feest dat twaalf dagen duurde, eindigde op Dertiendag, waarop het Kopperfeest werd gevierd. Tijdens de heilige nachten van het feest werden door hen offers gebracht en gaven zij feestmaaltijden. Men bakte koeken in de vorm van oude mannen en allerlei dieren. Men zong elkaar heil toe of wenste elkaar een gelukkig nieuwjaar. De Angelen en de Oeveren wilden met hun offervuren de hogere machten eer bewijzen en hoopten dat deze machten hun zegen op de aarde zouden doen neerdalen en hun het komende jaar vruchtbaarheid voor mens en dier zouden schenken.

Het offerfeest hielden de Angelen en de Oeveren in het veld, in een ruig en moeilijk begaanbaar terrein, met verraderlijke moerassen, waar zij de begaanbare paden goed kenden en waar bijna niemand kwam. In dit woeste terrein ten oosten van hun erven, hadden de Angelen en de Oeveren op een wat hoger gelegen open plek, die omringd was met moeras en slechts via een paadje toegankelijk was, stenen gestapeld die als offerplaats dienden. Het was Derc Angelen die als familiehoofd het offerdier slachtte, terwijl zijn zonen en de mannen van de familie Oeveren hem daarbij hielpen. De jongste zoon van het geslacht Oeveren, Alwin, mocht het hout met het meegebrachte vuur aansteken. De vrouwen uit de beide families waren tijdens het offerfeest van het Midwinterfeest in witte gewaden gehuld.

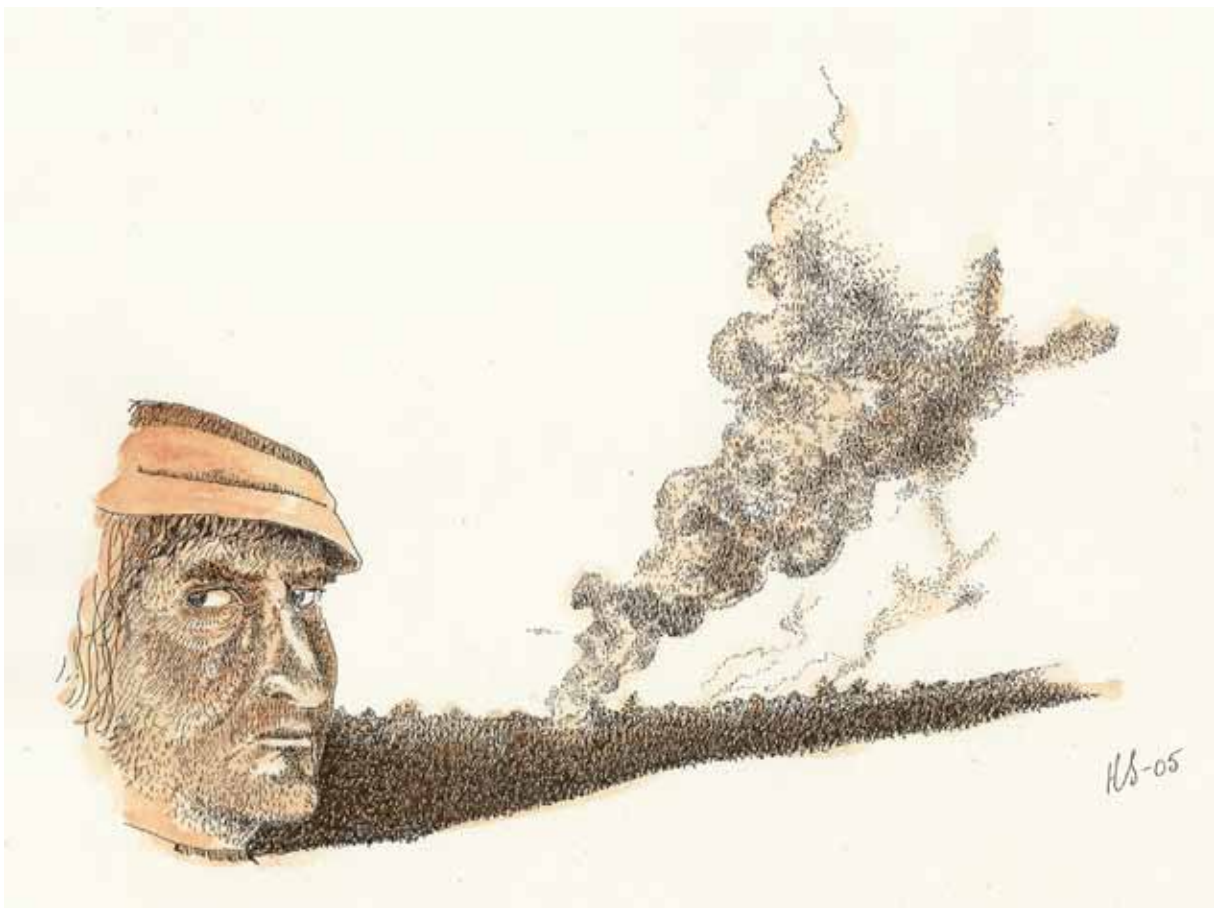
*Donar boven de hoeve van het
geslacht Angelen
(Tekening: Herman Schuur)*

In de zomermaanden, wanneer het drukkend warm was geweest, zaten zij 's avonds bij elkaar, angstig, in afwachting van de komst van Donar, die dan met donder, geweld en veel vuur met in zijn hand zijn keil over hun boerenerf trok. Wat waren dat altijd angstige momenten!

Tijdens het Midzomerfeest vierden de Angelen en de Oeveren het feest van Balder, de god van het licht, de vrede, van het goede en het schone. Op hun boerenerven werden dan kronen en kransen ter ere van Balder opgehangen.

Ook tijdens dit feest trokken de Angelen en de Oeveren naar hun heilige plaats in het veld. De vrouwen waren weer in witte gewaden gehuld. Op de offerplaats werd opnieuw een dier geslacht en geofferd. Men had nu meer brandhout rondom de offerplaats gelegd, zodat de vlammen hoog opstegen. Men hield elkaars hand vast en danste rond het vuur. Nadat de vlammen niet meer zo hoog kwamen, sprongen eerst de mannen door het vuur, weldra gevolgd door de vrouwen. Het werd door hen als een reiniging gezien. Die hele nacht bleef men op de heilige plaats. In de vroege ochtenduren wentelden de Angelen en de Oeveren zich in (event. door) het sterk bedauwde gras om zich voor allerlei kwalen te behoeden.

Bij het begin van de lente ontstaken de Angelen en de Oeveren vuren, niet alleen op hun eigen heilige plaats, maar ook op andere plekken in het veld. Ter ere van de godin Ostara zongen zij vreugdeliederden. In de ochtenduren deed men zich tegoed aan een eiermaaltijd, waarvoor men de eieren van de hoenders enkele dagen had verzameld.

Bij het begin van de lente ontstaken de Angelen en de Oeveren vuren, niet alleen op hun eigen heilige plaats, maar ook op andere plekken in het veld. (Tekening: Herman Schuur)

En dan drie dagen na dit lentefeest in 773, op de 20ste dag van Donar, werden de Angelen en de Oeveren door vreemde krijgers gedwongen om naar een van hun heilige plaatsen, in dit geval de dikke eik halverwege hun nederzettingen, te komen. Hier zagen zij een man in een wit gewaad met een staf staan, omringd door vele vreemde krijgers die zich tussen de bosschages wat hadden teruggetrokken. De man nodigde hen uit om rond hem

Prediking Willebadus. Een wandschildering in de voormalige statenzaal in het huidige Drents Museum (Foto: Ted Kroes)

op de grond plaats te nemen, de vrouwen en kinderen namen achter de mannen plaats. De man begon over een ander geloof te vertellen, waar zij niets van begrepen en dat ver van hun geloofsleven in de natuur stond. Het verhaal van de man en de vele krijgers gaf hun een onbestemd, angstig gevoel.

Het zou nog eeuwen duren, voordat de nazaten van de Angelen en de Oeveren het geloof van de prediker uit 773 tot zich namen, maar zij slaagden erin om in hun geloofsfeesten nog veel elementen van hun oude natuurgeloof in te passen.

1244 Jaar later vertelt Dirk Otten in zijn boek Willehad (†789) meer over de man die in 773 de Angelen en de Oeveren bezocht.

